

Izhaja vsako drugo
soboto. Naročnina
mesečno 1 dinar.

NAŠA MOČ

Uredništvo in uprav-
ništvo je v Ljubljani,
Stari trg šte. 2/I.

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva.

Štev. 5.

V Ljubljani, dne 18. marca 1922.

Leto 16.

Ker smo izdali tokrat »Našo moč« na
osmih straneh, se je dva dni zakesnila.

Uredništvo.

Srečko Žumer:

Praznik sv. Jožefa — delavski praznik.

Pokojni sv. oče Benedikt XV. je lan-
sko leto izrazil željo, da naj krščansko-so-
cialno delavstvo časti sv. Jožefa kot svoje-
ga zaščitnika. Jugoslovanska strokovna zve-
za se je odzvala tej želji sv. očeta in pro-
glasila dan sv. Jožefa za svoj praznik. Z
veseljem so pozdravile to misel skupine
JSZ in že lansko leto po možnosti prazno-
vale ta dan. Tudi letos se pripravljajo vrste
krščanskega delavstva, da dostojno prosla-
ve ta dan in se zatečejo k sv. Jožefu, svo-
jemu zaščitniku.

Sv. Jožef naj nam bo vzgled v celém
našem življenju. Ako bomo uravnali svoje
življenje po njegovem, imamo cilj, po ka-
terem nas vodi naša organizacija, dosežen.
Kako ljubeznjiv in skrben varuh je bil svoji
družini in s kako srčnostjo je varoval ma-
lo Dete, komaj rojeno in že preganjano.
Ni se ustrašil polnočnega povelja angela,
da naj beži v Egipt in tako reši Njega, ki je
prišel rešit ves zasluženi rod. Ni pomislil
na težkoče in neprijetnosti, ki ga čakajo,
ampak pri srcu mu je bilo samo nežno De-
te. Brez ugovora je vstal in že ga vidimo
s popotno palico poleg oslice, na kateri
leži Marija s svojim Detetom.

V ljubezni in srčnosti naj nam bo sv.
Jožef vzgled. Čista in nesebična ljubezen
mora prevevati nas vse skupaj in vsakega
člana organizacije posebej. Blagor vsakega
posameznika in cele organizacije nam mo-
ra biti v krvi in mesu tako zelo, da bomo
težave drugega čutili kot svoje. Sv. Jožef
pa ni samo to ljubezen kazal kot na pa-
pirju, prišel je čas, ko je bilo treba to lju-
bezen pokazati tudi v dejanju in tu je dal
sv. Jožef svoji ljubezni pečat vrednosti.
Srčnost in neustrašenost je dokaz ljubezni
in tudi organizacija mora biti poleg orga-
nizacije ljubezni tudi organizacija neustra-
šenosti. Ne smemo kazati ljubezni le do
meje svoje sebičnosti ali pa samo na je-
ziku, v srcu pa ne, ampak kakor sv. Jožef
moramo na povelje svoje vesti zatreti kal
sebičnosti v srcu ter z neustrašenim nasto-
pom dati svoji ljubezni pečat vrednosti.
Naša organizacija, ki ima začrtano to pot,
naleti večkrat na velikanski odpor, kate-

rega pa more odstraniti samo z neustraše-
nostjo svojih članov.

Ko bodo naše vrste prežete nesebične
ljubezni in potrebne neustrašenosti, takrat
se bo kazal sad našega dela. Ljudje, pre-
varani po laži-socialnih prerokih, bodo vi-
deli v naših vrstah ljubezen, polno odkrito-
srčnosti in iskrenosti, pripravljeno na naj-
večjo požrtvovalnost. Občudovali nas bodo
in njihova želja bo, da se združijo z nami.
Vse nadloge in trpljenje današnjih social-
nih razmer se bodo z našim nastopom raz-
blinile in pričela se nam bo doba blago-
stanja.

Za dosego tega cilja naj nam bo sv.
Jožef vzgled in priprošnik. Zatecimo se k
njemu in skušajmo biti njemu podobni v
celém svojem življenju.

Gustelj Cvikelj:

Izobrazba.

Moč strokovne organiza-
cije po številu ni moč, ki bi jo
danes delavstvo rabilo v svojo obrambo.
Ne izbojuje se zmaga s silo temveč z du-
ševno močjo.

Zaradi tega je treba misliti kako si
svojo strokovno organizacijo izpopolnimo
tudi v tem oziru. Naša kršč. socialna stro-
kovna organizacija je danes po številu zelo
močna da rečemo v Sloveniji najmočnejša,
da pa bo res močna in trajna je treba, da
pridemo do jasnosti kako započnemo de-
lavsko izobraževalno delo. Delavec mora
priti do zavesti čemu živi, kaj je njegov
namen in kakšne pravice oziroma potrebe
ima. To pa mu je nemogoče dati z mez-
nimi gibanji temveč z intenzivnim sistema-
tičnim izobraževalnim delom.

Kršč. soc. delavstvo lahko rečemo je
brez izobraževalne organizacije, v kateri bi
dobilo potrebno duševno hrano za svoj
obsto. Izobraževalna organizacija, ki jo
imamo, ne nudi delavstvu tega, da bi ga
vleklo v njo, da bi — čutil potrebo družiti
se v nji. Zato je treba izpopolnitve v tem
oziru čimprej: Posebno se čuti to v mestih
in tudi po deželi bi šlo lažje.

Dosedaj je nekoliko te naloge prev-
zelo okrožje J. S. Z. Ljubljana ali to tudi
ne odgovarja. Urejeno mora biti vse smo-
treno, da so potem uspehi ne samo v enem
kraju temveč mora biti izobraževalno delo
sporedno s strokovnim.

Zato bi bila na mestu edino le speci-
jalna delavska izobraževalna organizacija,

ki je v delu popolnoma samostojna vezana
samo načelno.

Ta izobraževalna organizacija bi se
delila v razne odseke, ker mora biti za
mladino povsem drugi način kot za starejše
delavce.

Prišli bodo najbrž razni ugovori ali
teh naj se ne straši. Potreba je nujna in
čimdalje se odlašati tem slabše je.

Poprijeti se dela in čez eno leto se
bomo z veseljem ozrli na preteklo, čemur
vzrok bodo uspehi.

Delavstvo, ki je dovolj izobraženo bo
imelo uspehe in bo želo. To naj nas pri-
ganja k delu ne k rovarjenju temveč k
resnemu delu.

Da pa ne bo nesporazuma se naj zbere
ljudi, ki bi bili pripravljeni delati ter za-
interesirane organizacije in se pri enem
razgovoru pride do definitivnega sklepa
kakor glede dela tako razmerja.

Ako hočemo imeti strokovno organi-
zacijo, ki bo trajna, tedaj moramo izpopol-
niti to vrzel.

Dohodninski davki in delavec.

Pred vojno in deloma tudi še v vojni dobi
je prišel delavec le izjemoma v položaj, da bi se
mu predpisala dohodnina. Vzroka sta bila dva.

Prvi vzrok je ta, da je bil eksistenčni mini-
mum, t. j. oni znesek, ki je bil še prost dohod-
ninskega davka, razmeroma visok. Nadaljni vzrok
davčne prostosti je bila okolnost, da so bile plače
delavcev pred vojno precej nizke.

Vsled padca denarne vrednosti so se pa raz-
mere čisto spremenile. Plače so se zvišale, med
tem, ko se davka prosti eksistenčni minimum ni
zdatno spremenil. Posledica je, da davčne oblasti
na podlagi obstoječih davčnih zakonov delavce
vedno bolj in bolj obdačujejo. Finančna uprava
sama pripozna, da je obdačba delavcev nesocialna,
a vztraja vzlic temu na svojem pravu. Zgovarja
se, da je država v silnih denarnih težkočah, tako
da se ne more odreči tem prihodkom.

Položaj je torej tak, da mora delavec raču-
nati z dohodnino in eventualno tudi še z drugimi
davki.

Potreba, da je delavec orientiran v davkih.

Zato je pa nujno, da je delavec tudi orien-
tiran v davčnih zakonih. Ako ne pozna davčnih
zakonov, ne zna ali in kake pravice da ima, niti
katere dolžnosti mu nalagajo davčni zakoni. Ako
pa ne ve ne prvega ne drugega, se tudi ne more
uspešno braniti proti eventualnim preobdačbam.
Namen našega članka je, pojasniti, kako davki
odpadajo na delavčovo plačo, mezdo in druge
službene prejemke, dalje, kako se ti davki pre-
računajo in končno, kake pravice in dolžnosti vse-
bujejo dotični davčni zakoni.

Kaki davki zadenejo delavca?

Uvodom poudarjamo, da se naš članek na-
naša edino le na obdačbo službenih prejemkov.

Za te dohodke veljajo namreč posebne davčne olajšave. Za druge dohodke veljajo zopet druge davčne določbe. Toliko v pojasnilo.

Predvsem nas zanima, katere davke bo plačal delavec od svojih službenih dohodkov. Davki so sledeči:

a) Dohodnina, ki sestoji iz temeljnega zneska, iz samske doklade in končno še iz vojne doklade.

b) Plačarina; v gotovih slučajih se plačuje poleg te še 70%ni enotni državni pribitek in avtonomne doklade.

c) Invalidski davek.

Podrobnosti o teh davkih navedemo pozneje.

Davčni zakoni.

Predvsem moramo pa vedeti, na podlagi katerih davčnih zakonov se prireajo davštine. Najvažnejši so sledeči:

1. Zakon z dne 25. okt. 1896, drž. zak. št. 220, ki se imenuje običajno »zakon o osebnih davkih«.

2. Novela z dne 23. jan. 1914, drž. zak. št. 13.

3. Ces. naredba z dne 28. avg. 1916, drž. zak. št. 280, ki urejuje vojno doklado k dohodnini.

4. Ces. naredba z dne 16. marca 1917, drž. zak. št. 124, ki vsebuje davčne kazenske zadeve.

5. Začasni finančni zakon za leto 1920-21 (Uradni list št. 136/436 iz leta 1920), ki urejuje eksistenčni minimum, obdačbeno mejo za plačarino itd.

6. Začasni finančni zakon za leto 1921. (Uradni list št. 90/240 iz leta 1921, ki odreja davčno jamstvo delodajalcev in vsebuje posebne davčne olajšave za delavce.

Komu se predpisujejo davki?

Drugo, načelno važno vprašanje je to, ali plača te davke, ki odpadejo na delavčovo plačo, delavec sam ali njegov gospodar. V tem oziru vlada nejasnost! Gotovo je, da ima gospodar moralno dolžnost, skrbeti za telesni in duševni blagor svojih nameščenecv. Delavec ima torej pravico zahtevati, da mu daje gospodar primerno odškodnino ali povračilo za trud in delo, ki ga uporabi v korist gospodarja. Slednji mu mora tedaj nuditi primerno eksistenčno možnost.

Ako je vsled davčnih predpisov ogrožena eksistenčna možnost nameščenca, je dolžnost podjetnika, da prevzame davčno breme. Zato, da davčni zakoni tega ne upoštevajo. Nasprotno, § 238. zak. o osebnih davkih iz leta 1896 (drž. zak. št. 220) stoji na načelnem stališču, da se dohodnina ne sme prevladati na kakega drugega.

Z drugimi besedami: Kdor ima dohodnino zavezane dohodke, naj tudi iz svojega plačuje dohodninski davek.

Položaj je sledeč: Gospodar po davčnih predpisih ni zavezan plačevati davke, odpadajoče na plače, mezde itd. delavcev. Če pa službodajalec prostovoljno prevzame to davčno breme, mu davčni zakon tega ne zabranjuje. Kakor bomo pozneje videli, zakon o osebnih davkih nalaga gospodarjem, da ob vsakokratnem izplačilu pobere sorazmeren del davka, ki odpade na plačo delavca. V tem slučaju je gospodar le nekak davčen izvrševalec. Dotične odbitke mora podjetnik ob gotovih rokih odpremiti na davčni urad, kjer se zabeležijo kot davčna vplačila.

Vzlic temu pa ostane načelno stališče davčne zakonodaje, da se je predpisal davek le nameščenec in ne pa gospodarju.

Radi tega dobi tudi vsak nameščenec posebno obvestilo, kaki službeni prejemki so se mu ugotovili in kaki davki pa predpisali.

Kateri službeni prejemki so obdačljivi?

Nadaljno važno vprašanje je sledeče: Kateri službeni prejemki so obdačljivi.

Zakon je tu zelo ozkosrčen.

Po zadevnih principih naj velja načelo, da je vsak služben prejemek obdačljiv, naj si bo le ali one vrste, izplačljiv na ta ali oni način. Služno velja tudi glede pokojnin.

Dohodki (obdačljivi) iz službenih in mezdnih prejemkov in pokojnin obsegajo zlasti:

1. Plače, osebne doklade, dejalnostne doklade, nagrade in vse druge, napreje ustanovljene (stalne) prejemke v denarju ali prirodninah (naturalijah) uradnikov in drugih nameščenecv.

2. Vse druge tem osebam iz njih službenega razmerja ali njih poklica ali z ozirom na tega ideče užitke, kakor n. pr. tantijeme, mezde po

dogovoru in po kosu, provizije i. l. (Premisljivi prejemki.)

3. Pokojnine in preskrbnine vsake vrste in pa užitki, ki jih prejemljejo vdove in sirote od službodajalca ali iz zakladov in blagajnic, v katere plačujejo službodajalci prispevke.

Ze iz tega primera, ki pa ni popoln, je na prvi pogled jasno vsakomur, da finančna uprava obdačuje skoro vse prejemke iz službenega razmerja.

Davka prosta so le povračila za dejanske službene stroške.

Kadar so službeni prejemki le deloma določeni v kritje službenih stroškov, je ločiti med davka prostimi službenimi stroški in obdačljivimi prejemki. O tem se zaslži predvsem gospodar, ako davčna oblast domneva, da se take prejemke ni pravilno ločilo v neoddačljive in obdačljive. N. pr.: Stavbeno podjetje pošlje svoje uslužbence v kako drugo mesto, ki se nahaja izven sedeža podjetja oziroma bivališča nameščenecv. Radi tega jim prizna priboljšek, in sicer deloma kot povračilo stroškov pri vožnji in v kritje stroškov vsled dvojnega gospodarstva. Povračilo stroškov vožnje je davka prosto. Navedeno velja tudi glede odškodnine za dvojno gospodarstvo, v kolikor to povračilo ni pretirano.

Drug slučaj: Livarna da svojim delavcem posebno doklado za delavno obleko. Doklada je davka prosta, ako je v dejanskih razmerah utemeljena in primerna. Izrečno poudarjamo, da so razni deputati, n. pr. prosta kurjava, razsvetljava, stanovanje itd. tudi obdačljivi. Navesti je ono vrednost, ki ti deputati dejansko predstavljajo v oni dobi, ki je merodajna za gotovo priredbeno leto.

Priredbena načela.

Važno vprašanje je to, na katerih načelnih principih stoji odmera dohodnine in plačarine.

Načela so sledeča:

a) Čim višji so službeni prejemki, tem višje naj bo davčno breme.

b) oni davčni zavezanci, ki imajo preživljati večjo rodino, naj plačajo nižja davčna bremena.

Radi tega plača samec takozvano »samsko« doklado. Za samske, kamor spadajo tudi vdovci brez otrok, znaša slednja 15% temeljnega zneska.

Kdor preživlja le ženo, odnosno vdovec z enim otrokom, plača 10% »samsko« doklado k temeljnemu znesku dohodnine. Poročeni, ki imajo ženo in vsaj enega otroka, so prosti samske doklade. — Načelo: višji dohodki, višja davčna bremena, se je izvedlo na več načinov, in sicer:

a) S progresivnim davčnim merilom, t. j. čim višji dohodki, tem višji je tudi odstotek, ki se uporabi pri obdačbi službenih prejemkov.

b) S plačarino. Ako presegajo službeni dohodki gotovo višino, se plača poleg dohodnine tudi še plačarina in eventualno tudi še državni pribitek in avtonomne doklade k plačarini.

c) Gorenje načelo je izvedeno tudi še pri invalidskem davku. Čim višji je dohodek, tem višja je tudi dohodnina oziroma plačarina in vsled tega tudi še invalidski davek.

Nastane vprašanje, ali je finančna uprava upoštevala tudi težki eksistenčni boj, katerega vodi delavec.

Delavec, kakor vsak nameščenec, bodisi zasebni ali državni, veliko težje nosi davčno breme kakor drugi davčni zavezanec.

Trgovci, tovarnarji itd. lahko prevale dohodnino na konsumenta. To se tudi zgodi, če ne celotno, pa vsaj delno. Dotična davčna bremena se vkalkulirajo v režijske stroške, v prodajno ceno itd. in jih nosi končno konsument.

Delavec tega ne more storiti! Dejansko jih vtrpi iz svojega. Odrči si mora marsikaj, da zadovolji finančno upravo. Da, vtrgavati mora včasih celo svoji rodini, svojim otrokom, da zadosti davčnim predpisom. Ta položaj upošteva finančna uprava žal premalo. Le finančni zakon za l. 1921. (Uradni list št. 90/240 iz l. 1921.) določa, da se službeni prejemki zasebnih nameščenecv ne obdačujejo v celoti, ampak samo z gotovimi odstotki. A to velja pa le do gotove meje. Sploh se opaža, da davčni zakoni niso prožni. Temeljujejo v obče na razmerah, ki so veljale pač v predvojni dobi, ki pa ne odgovarjajo sedanjim časom. Finančna uprava ne kotaka v tem oziru s časom, vsled tega so razne davčne olajšave, ki imajo namen odbiti vsakovrstne davčne ostrine, vsled slabih valutnih in težkih draginskih razmer — danes popolnoma brezpredmetna. To je zelo obžalovati.

Časovno razmerje pri davčnih priredbah.

Davku zavezani dohodki se obdačujejo po znesku, katerega so dosegli v zadnjem letu pred davčnim letom. N. pr. delavec je imel v letu 1920. dohodkov 19.000 K, v letu 1921. pa 36.000 K. Kdaj in kako jih bo obdačila davčna oblast? — Dohodki leta 1920. bodo obdačeni v letu 1921. (ki se imenuje davčno leto) in dohodki leta 1921. pa se obdačujejo v davčnem letu 1922. Razlikovati nam je torej:

a) bilančno, koledarsko leto, v katerem sem imel dohodke,

b) in temu letu sledeče, takozvano davčno leto, v katerem se obdačuje dohodki.

Kako je pa obdačiti in fatirati dohodke, ako niso obstojali še celo leto. N. pr. delavec je do 15. julija 1921 zaposlen v domačem gospodarstvu. S 15. julijem 1921 pa stopi v službo h kakemu trgovcu. Za ta slučaj velja sledeče načelo: Kadar dohodki niso obstojali še eno leto, tedaj jih je vzeti v poštev po domnevanem letnem znesku. V višje označenem slučaju je stopil delavec prvkrat v službo 15. julija 1921. Polmesečno prejema 1500 K. Letna plača bi znašala torej 36 tisoč kron. Za prvo davčno leto 1922 (ki sledi letu vstopa v službo) se torej obdačujejo celoletni dohodki po 36.000 K. Vendar to ne velja v vseh slučajih. Izvršilni predpis pravi namreč: ako so v takem slučaju pa dohodki davčnega leta (n. pr. v našem učaju l. 1922.) že znani, se obdačuje dejanski dohodki leta 1922. Če je delavec v l. 1922. prejel mesto 36.000 K 42.000 K, bo davčna oblast odmerila davke od slednje vsote.

Ker je celo vprašanje precej zamotano, priobčimo sledeč pregled:

A. Delavec je že več let zaposlen pri kakem gospodarju. Dohodnina se mu v tem primeru odmeri na podlagi dohodkov predidodega leta. Dohodki leta 1920. so se obdačili v letu 1921., dohodki v letu 1921. se obdačujejo v letu 1922., dohodki leta 1922. se bodo obdačili v davčnem letu 1923., itd.

B. Delavec doslej še ni bil nikjer v službi. Službo nastopi med letom.

Za prvo koledarsko leto se ga ne obdači. Prvo davčno leto je ono, ki sledi vstopu v službo.

V prvem davčnem letu se odmeri dohodnina od dohodkov, ki se preračunajo na eno leto. Če so pa dohodki davčnega leta že znani, se za prvo davčno leto odmerijo davki na podlagi dejanskih dohodkov, ki jih je imel v tem davčnem letu.

Ti dohodki tvorijo pa obenem tudi še odmerno podlago za drugo davčno leto. Nato se bo postopalo tako kakor v prvem primeru. Morda je to na prvi pogled nerazumljivo. Da se pa lažje sledi temu — navajamo sledeče pojasnilo:

Davčna oblast obdačuje pravzaprav načelno dohodke davčnega leta. Torej dohodke leta 1921. v davčnem letu 1921.

Ker pa se odmera dohodnine mora izvršiti po davčnih predpisih že v prvi polovici davčnega leta, ne more davčna oblast čakati do konca leta, da ugotovi dejanske dohodke davčnega leta. Radi tega pravi: dohodki leta 1921. so v obče enaki onim iz leta 1920. Dohodnino za davčno leto 1921. tedaj priredi na podlagi že znanih dohodkov predidodega leta 1920.

Po tem pojasnilu bo lažje razumeti priredbeno postopanje davčnih oblastí.

Kar smo zgoraj navedli glede dohodkov, velja tudi za odbitke.

(Dalje.)

Občni zbor tobačnega delavstva.

Dne 8. t. m. se je vršil v konsumovi kleti redni letni občni zbor tobačnega delavstva. Udeležba ni bila ravno sijajna, vendar so bili vsi spodnji prostori konsumove kleti napolnjeni.

Občni zbor je otvorila točno ob 5. uri predsednica Zor Polona. Oddala je besedo tajnici Čamernikovi, ki je podala tajniško in blagajniško poročilo. Poročilo je bilo soglasno sprejeto. Nato je podala tov. Simončič Ivanka poročilo o podpornem društvu. Ko je bilo poročilo

sprejeto, je dala predsednica besedo glavnemu tajniku JSZ tov. Sušniku, ki je poročal o reorganizaciji Jugoslov. strok. zveze. Po sklepu lanskega občnega zbora Jugoslov. strok. zveze se imajo vse stroke organizirati v samostojne zveze, tako tudi tobačna stroka v »Strokovno zvezo tobačnega delavstva«. Potrebe, ki jih bo stavila taka samostojna zveza, bodo večje kot doslej, ker bo imela zveza svoje tajništvo, ki bo moralo skrbeti, da se čim preje združi krščansko delavstvo drugih tovarn v »Strokovno zvezo tobačnega delavstva«. Tudi je potrebno, da dobivajo vsi člani strokovno glasilo »Našo moč«. Raditega predlaga, da se članarina zviša na 3 krone tedensko, člani pa dobivajo potem vsi »Našo moč«, ne da bi jo šele posebej naročevali. Predlog je bil soglasno sprejet in je torej nova članarina 3 krone tedensko. Zato pa dobivajo vsi člani »Našo moč«.

Poslanec Gostinčar je potem poročal o svojem delu za tobačno delavstvo. v vznešenih besedah je slikal mišljenje današnjih izkoriščevalcev in slikal naloge, ki jih ima krščanska strokovna organizacija: ne samo, da se bori za telesni blagor delovnega ljudstva, krščanska organizacija je predbojevnica krščanske misli, krščanskih načel v vsem javnem življenju. Teh dveh nalog se morajo člani zavedati.

Zatim je prešel občni zbor na volitev skupinskega odbora. Po daljši in hudi debati — če jo smemo tako imenovati — je bil z veliko večino izvoljen ta-le odbor: Bezljaj, Slapar, Plestenjak, Zor, Čamernik, Simončič in Kocjan. V nadzorstvo: Cunder in Novak. Nato so se izvolili delegatje za glavni občni zbor »Strokovne zveze tobačnega delavstva«. (Ti delegatje bodo volili načelstvo »Strokovne zveze tobačnega delavstva«.) Izvoljeni so bili: Velkavrh, Kosec, Dolinar, Povše, Cerar, Hvale, Tomše, Besov, Čamernik, Plestenjak, Vodè, Kante, Hainc, Šurk, Križman, Šarc. — Volil se je nato še odbor podpornega društva ter kuhinjski odbor.

V kuhinjski odbor so bili izvoljeni: iz prve tovarne Dolinar Ivana in Pavlin Cecilija, iz druge tovarne pa Kosec Ivana, Bitenc Ivana, Bezljaj Josip in Novak.

H koncu sta se oglasila k besedi še g. Smodej in tov. Kremžar, ki je odločno pozval člane in članice, da se složno strnejo v organizaciji, ne zavirajo dela z notranjimi prepiri, nego baš danes, ko nas vse tare skupni sovražnik, enodušno stojijo vsi za organizacijo proti tistim, ki nam ne daio niti najpotrebnejšega za življenje. Občni zbor je trajal 2. uri.

Kdo je kriv?

Na naš članek pod tem naslovom v »Naši moči« od dne 17. febr. t. l., kjer smo ugotovili, da so edino le narodne železničarske organizacije krive, da se vlada drzne gaziti zakone in brezvestno izživati železničarje, nam odgovarjajo »Zvezarski« voditelji:

»Bili so časi, ko ste imeli v rokah vso politično moč. Zakaj niste učili delavstva političnih nauk. Čemu ste prepovedovali vedno in povsod iz vseh prižnic, vseh cerkev in na vseh shodih delavstvu, čitati politične časopise in to pod kaznijo smrtnega greha?« — Na to odgovorjamo:

Ko je imela SLS vso politično moč v rokah, je tudi učila delavce političnih nauk, po shodih, društvih, potem časopisja itd. tako, da ravno v

tistih časih si je delavstvo in revno kmetско ljudstvo v svoji kulturni, gospodarski in politični zavednosti ustanovljalo izobraževalna, gospodarska in konsumna društva kakor še nikdar poprej in poslej.

Prepovedovalo se je čitanje svobodomiselnih časopisov pod kaznijo smrtnega greha in to se tudi danes prepoveduje vsemu ljudstvu od strani duhovščine in cerkve, kakor tudi od vseh organizacij in stranke, ker čitanje liberalnih in socialističnih svobodomiselnih časopisov je za revno delovno ljudstvo največje zlo, kar Vi sami na sebi lahko najbolj občutite, ker ste po tisti politični izobrazbi, ki ste si jo pridobili iz tistih časopisov, ki so od naše strani prepovedani, postali že popolnoma slepi, ko pravite, da Vam je vseeno, naj Vaši člani pripadajo katerikoli politični stranki in naj volijo ob volitvah kogar hočejo. Če Vam je res vseeno, četudi še nadalje vladajo slovenski in srbski demokrati, radikali in »Samostojneži«, potem ste brez dvoma vsi skupaj, kolikor Vas je, res na duhu bolni.

Da niste pri zdravi pameti, se vidi jasno iz tega, ker govorite in delate tako resno. Pomislite vsaj nekoliko! Ali niso ravno narodne železničarske organizacije krive, da se sedanja vlada in vladne stranke za naše zahteve nič ne brigajo, ker vedno in vedno povdarjate, da Vam je vseeno, koga Vaši člani ob volitvah volijo?

Tovariši! Sodite in presodite, kdo je kriv vse naše bede in vsega našega gorja! Ali niso to politične stranke, katerim pripadajo po svojem mišljenju vse narodne strokovne organizacije?

Železničarji! Delavci! Naša rešitev je edino le, ako smo v strokovni organizaciji tako politično zavedni, da moremo politične stranke prisiliti, da na merodajnih mestih izvršujejo to, kar mi hočemo! —

Kdor v strokovni organizaciji tako govori in dela, kakor to delajo »Zvezarski« voditelji, ta je izdajalec delavskih koristi in kriv našega gorja in krivice!

»SAVEZ« NIMA INTERESA NA KOALICIJI.

Tako se je izrazil sodrug Prijatelj, član pokrajinskega koalicijskega odbora v Ljubljani na seji pokrajinskega koalicijskega odbora v torek, dne 7. t. m. Povedal je tudi, da »Strokovna komisija«, ki ima baje včlanjenih 17 organizacij, bo tudi izstopila iz akcijskega odbora in sicer zato, ker se baje noče pustiti terorizirati.

Da so gospodje sodrugi nevoljni, ker se jih prištevajo k zagovornikom verižnikov, vojnih odevov in vlade, to razumemo. Ne moremo pa razumeti, ko se ti gospodje sodrugi pritožujejo, da se jih terorizira, če so oni sami tako predržni, da se niti na sklepe javnih shodov ne ozirajo, kakor so to storili zadnjič ko so na shodu 19. febr. t. l. v »Unionu« pravilno sprejete resolucije proti volji zborovalcev in zaupnikov nekaterih organizacij virgli v koš, namesto da bi jih predložili na merodajna mesta. Sodbo o teh delavskih osrečevalcih naj si vsak sam napravi.

VELIK ŽELEZNIČARSKI SHOD V MESTNEM DOMU V LJUBLJANI.

Za dne 9. t. m. je sklical pokrajinski koalicijski odbor za Slovenijo v Ljubljani javen železničarski shod, na katerem so poročali zastopniki koal. odbora o zadnji intervenciji pri g. ministru saobračaja v Belgradu.

Železničarji so na shodu, ki je bil zelo dobro obiskan, vzeli z ogorčenjem na znanje izjave g. ministra in so protestirali proti brezvestnemu izživljanju od strani žel. uprave, ki ne more imeti drugega namena, kakor da izzove odpor v železničarjih, da bi uprava mogla zvrniti krivdo za nered, ki ga je sama zakrivila, na železničarje.

Na shodu, ki je bil zelo živahen in mestoma tudi zelo buren, je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Na javnem shodu v Mestnem domu v Ljubljani dne 9. marca 1922 zbrani železničarji vseh kategorij ogorčeno protestirajo proti brezbriznosti vlade, ki z ene strani ni doslej ukrenila ničesar učinkovitega proti naraščajoči draginji, z druge strani pa rešuje bedo enega dela železničarjev, to je nastavljenec, z obljubami na povišanja draginskih doklad, ki so popolnoma nezadostne, dočim za delavstvo ni ukrenila ničesar.

Tako se skuša z navideznim zboljšanjem položaja enega dela železničarstva razbiti enotnost železničarskih vrst.

Mesto da se dovoli železničarjem zahtevano prepotrebno zboljšanje, se jih izživa in izigrava. Pozivamo vlado, da z ozirom na kritični gospodarski položaj celokupnega železničarstva ugodno zahtevam, ki so bile že neštetokrat priznane kot upravičene.

Ljubljana, dne 9. marca 1922.

Shod je pokazal, da železničarji vedo ceniti važnost koalicije, ter znajo presojati delo kolicijskega odbora.

Odkrita obsodba tistih zastopnikov v koaliciji, ki so dali povoda, da jih železničarstvo obsoja zaradi njih obzirnosti in klečeplazenja, namesto odločnega nastopa proti vladi in ministru saobračaja, nam je v dokaz, da se bodo tudi gospodje od »Zvezar« morali privaditi na iskreno in pošteno delo, če bodo hoteli imeti še kaj članov v svoji organizaciji. Upamo, da bodo voditelji ZJŽ spoznali, da jih ni več med železničarji, ki bi se pustili z obljubami farbat, ali pa s čakanjem in potrpežljivo mazati.

Čudno se nam zdi, da niso imeli poguma priti na shod nobeden izmed Zvezarskih voditeljev in tudi tistega najinteligentnejšega in najbolj izobraženega dela železničarjev, ki je baje včlanjen v »Zvezi«, je bilo zelo malo videti. Kakor se vidi, so zvezarski voditelji in inteligenti določili Blaža, da bo delal pokoro za njih grehe. Značilno je tudi, da se niso nič pokazali na shodu zaupniki Saveza in uradniškega društva. Res je, da so bili gospodje od ene kakor druge organizacije lahko zadržani, vsekakor pa bi bil moral biti o tem predsednik Korošec obveščen.

Zdi se, da imajo gotovi voditelji interes na tem, da se koalicija razbije, ker ne morejo več tako železničarstva slepiti in za nos voditi, kakor so bili navajeni.

Ali ne rečemo drugega, kakor da kdor hoče dobiti odlikovanje kot izdajalec železničarskih koristi, naj ruši koalicijo.

Da so gospodje, ki se ne sramujejo ščititi in zagovarjati verižnike, vojne oderuhe in današnjo vlado, vsega zmožni, to verujemo.

Ko je bilo glasovanje: kdo je proti koaliciji, se ni upal nikdo dvigniti roke. Zato smo rado vedni, ali bo te gospode in sodruge enkrat pamet srečala.

Viničarji.

Po zaslugi samostojnega ministra Pucija torej novega viničarskega reda zaenkrat še ne bo.

Kaj naj storimo, kaj naj stori organizacija?

Organizirani viničarji bodo morali z lastno silo ustvariti sebi vzdržne razmere. Viničarji se morajo organizirati po okrajih: Slovenske gorice, Haloze, Ljutomer, Bizeljsko. Za vsak okraj moramo sestaviti zahteve viničarjev, ki bodo viničarjem zboljšale položaj.

Treba bo pritiskati na vinogradnike, da iz lastnega nagiba zboljšajo viničarske razmere. Predvsem moramo to zahtevati od krščanskih vinogradnikov.

Težje bo pri tistih viničarjih, ki služijo mestni gospodi. Tu bo treba s pomočjo socialnega skrbstva posredovati in doseči zboljšanje.

Eno stoji: mi na to ne moremo več čakati, da se beograjskim ministrom zljubi, potrditi viničarski red. Organizirani viničarji sami si bodo morali s pomočjo svoje organizacije zboljšati svoj položaj.

POSLANEC GOSTINČAR ZA VINIČARJE!

Dne 2. marca je bil naš predsednik, poslanec Gostinčar pri ministru za poljedelstvo g. Puciju, ter je pri njem posredoval zaradi viničarskega reda, ki je obležal pri ministru Puciju in ga ta nikamor ne spravi.

Minister Pucelj se je izgovarjal, da viničarskega reda ni mogel predložiti zaka-

nodajnemu odboru, ki ga mora potrditi, in sicer radi tega ne, ker ga je dobil od ministra za socialno politiko en dan — prepozno, tako da ga ni mogel predložiti zakonodajnemu odboru. Minister Pucelj pravi, da se zdaj ta stvar ne more rešiti drugače kot z rednim zakonom.

Poslanec Gostinčar je izjavil, da bo ministru podal pismo svoje mnenje.

Tako je torej! Minister Pucelj se izgovarja na ministra za socialno politiko in pravi, da je dobil viničarski red en dan prepozno. Za viničarje seveda, mislijo ministri, je vsak izgovor dober.

Viničarji! Ali vidite, da ta vlada niti najmanj ne kaže razumevanja in volje, vam pomagati? Treba bo boja — in v ta boj morate stopiti vsi složni, organizirani v svoji »Strokovni zvezi kmetskega delavstva in viničarjev«.

Občni zbor Prometne zveze

se vrši

v nedeljo dne 2. aprila 1922 ob 10. uri dopoldne v spodnjih prostorih Kosumnega društva na Kongresnem trgu 2 v Ljubljani.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Sklepanje o pravilih in poslovanju. — 3. Volitev novega odbora. — 4. Slučajnosti.

Vsaka skupina naj skrbi, da pošlje zanesljivo svoje zastopnike. — Vse skupine opozarjamo, da se dogovore in stavi morebitne predloge, katere naj pravočasno sporočijo načelstvu, da se bo o njih na obnem zboru obravnavalo. Ker se bo sklepalo na obnem zboru o nadaljnjem enotnem delovanju vseh podružnic, naj pošljejo vse podružnice zanesljivo svoje zastopnike.

Vodstvo Prometne zveze.

PROTIDRAGINJSKA SHODA V ZAGORJU IN TRBOVLJAH.

Preteklo nedeljo sta se vršila protidraginjska shoda v Zagorju in Velenju.

Na shodih so govorili za JSZ tovariši Sušnik, za Strokovno komisijo Svetek, za NSZ Rupnik in za »Zvezo rudarskih delavcev« v Trbovljah Bogve.

Na shodih je bila sprejeta resolucija proti draginji.

Shoda sta glasno dovolj govorila, da je delavstvo pripravljeno na odločen boj proti onim, ki povzročajo draginjo.

DR. KOROŠEC MED RUDARJI.

Dr. Korošec je imel v torek shod rudarjev v Trbovljah, v sredo v Velenju, v četrtek v Mežici. Na shodih so izrekli rudarji dr. Korošcu in Jugoslov. klubu svoje zaupanje. (Obširneje bomo poročali prihodnjic.)

Kongres

»Strokovne zveze rudarjev«

v nedeljo dne 26. marca 1922 ob 10. uri dop. v društvenem domu v TRBOVLJAH.

Vse skupine rudarjev morajo poslati na ta kongres svoje zastopnike. Krščanske rudarske pozdrave!

Pripravljalni odbor »Strokovne zveze rudarjev«: Stanko Keše l. r., Hribar Anton l. r., Jordan Avg. l. r., Kukman Edvard l. r., Deželak Ivo l. r., Flisek Viktor l. r., vsi rudarji trb. premogokopne družbe.

GOSPOD JUH, KDO VAS JE ZATO — PLAČAL?

Guštanj. Odbornik skupine »Osrednjega društva kovinarjev«, socialpatriotični svetnik v občinskem odboru Guštanj, širi pri svoji znani bistroumnosti med tukajšnjim jeklarniškim delavstvom strašno novico: »ta črna organizacija« — tako namreč imenujejo socialpatriotično našo organizacijo v razliko od ta »rumene« (ali če hočete po Kristanovem: ta zlate) organizacije, to je socialpatriotične! — »hoče vpeljati 12 urni delavnik. Tore pristopajte k edini delavski organizaciji, to je k socialpatriotični!«

G. Juh, povejte, kje in kedaj ste slišali to »novico« ter jo dokažite, sicer Vas moramo imenovati prav ordinernega — lažnika! Ali Vas tega ni sram?

In gospod Juh! Ali veste, da je danes bolj kot kdaj treba sloge med delavstvom? Ali veste, da so v Ljubljani vse strokovne organizacije — tudi Vaša — sklenile, da bodo šle sporazumno v boj, ne ena proti drugi, nego v boj proti draginji. Vsakemu puščamo njegovo prepričanje in ga spoštujemo, isto zahtevamo pa tudi zase.

Gospod Juh! Kdo Vas je pa tu v Guštanju zato najel, da sejete prepir med delavstvom, da hujskate in lažete?

G. Juh, ali Vas za to kdo — plačuje, da delate med delavstvom neslogo?

Gospod Juh! Danes se je delavstvo že povsod spametovalo, tudi pri nas v Guštanju se bo — in potem bodo taki hujškači kot ste Vi, nemogoči. — Več guštanjskih delavcev.

Kmetski delavci in viničarji! Ali ste si naročili »Našo moč«? Če eden ne more sam, pa si jo dva naročita skupaj — saj dve kroni boste žrtvovali za svoje glasilo vsak mesec!

Iz organizacij.

STROKOVNA ZVEZA TOVARNIŠKEGA DELAVSTVA.

V preteklem tednu je imela zveza tri mezdna gibanja, katera so se končala kot kažejo sledeče priobčene pogodbe:

ZAPISNIK

o mezdni razpravi v Trzinu 10. marca 1922.

Navzoči:

Za pokrajinsko upravo: komisar dr. Skubie; za podjetje: Peter Kozina, Mally in Demberger in Klotutar, lastniki za zvezo industrijalcev z ing. Suklje. Za delavstvo: zastopnik organizacije Cvikelj in zaupniki.

Tvrdka »Peko« je pripravljena zvišati delavske mezde na ta način, da se vpelje akordno delo, kateri predlog sprejmejo zastopniki delavstva s pristavkom, da se morajo storitne akordne postavke revidirati, če se izkažejo v teku treh tednov previsoke. Ta revizija se mora izvršiti sporazumno z delavstvom.

Tvrdka »Peko« bo dala vsakemu delavcu letno po dva para čevljev, družinskim članom delavca pa po en par, in sicer po lastni tovarniški ceni.

Tvrdki Mally & Demberger in Klotutar regulirata delavske mezde sorazmerno s povišanim akordnim zaslužkom delavstva pri tvrdki »Peko« v enakih kategorijah, kar bo znašalo najmanj 10 odstotkov več nego dosedanja plača.

Povišane mezde veljajo za teden dni nazaj in se izplačajo pri tvrdki Kozina dne 10., pri tvrdkah Klotutar in Mally & Demberger pa dne 11. marca 1922.

Prebrano in zaključeno.

Za podjetje: Peter Kozina l. r., Mally & Demberger l. r., Klotutar l. r., Ing. Suklje l. r. — Za delavstvo: za Strokovno zvezo tovarniškega delavstva Cvikelj l. r.; zaupniki: Prešern l. r., Tomazin l. r. Za pokrajinsko upravo: dr. Skubie l. r.

ZAPISNIK

o mezdni razpravi v pisarni Jugoslovanske industrije olja in bary v Medvodah dne 9. marca 1922.

Navzoči:

Za pokrajinsko upravo: Komisar dr. Skubie; za podjetje: Rudolf Huter in g. Vodo-

pivec; za delavstvo: zastopnik organizacije Cvikelj ter zaupnika Jare in Marija Cvajner.

Po daljši razpravi je bil sklenjen sledeči dogovor:

1. Vsem delavcem se zviša meзда za 30 odst. 2. Delavec France Bečan se uvrsti v kategorijo odraslih delavcev, ki so imeli dosedaj dnevno plače 60 kron.

3. Povišek mezde velja od 25. febr. dalje za vse.

4. Delovodji Koranterju se zviša mesečna plača s 1. marcem na 3500 kron.

Prebrano in zaključeno.

Za podjetje »JUB«: Hutter l. r., Vodopivec l. r. Za delavstvo: za Strokovno zvezo tovarniškega delavstva Cvikelj l. r., zaupniki: Peternel l. r., Jare l. r., Marija Cvajner l. r. — Za pokrajinsko upravo: dr. Skubie l. r.

Pogodbe od tretjega pogajanja še nimamo in jo priobčimo v prihodnji številki. (Ono iz Škofjeloke namreč.)

Cene so zadnji čas rapidno poskočile, vsled tega tudi številna mezdna gibanja.

Guštanj. Dne 19. februarja se je vršil občni zbor naše skupine. Na obnem zboru smo videli, da je skupina v preteklem letu živahno delovala. Odbor je deloval za to, da se omeji odpuščanje delavstva, da preskrbi odpuščenim delo, da brezposelnim zagotovi podporo. Na obnem zboru se je ugotovilo, da naša skupina ni nikdar trgala skupne fronte delavstva, nasprotno je prednjačila v tem oziru vsemu delavstvu. Pač pa se je opazalo v nasprotni organizaciji neko pasivnost. Odbor se je izvolil sledeči: predsednik Alojzij Glavar; podpreds. Grega Kokalj; tajnik Fr. Sušnik; blagajnik Franjo Rutar; namestnik Ivan Kokalj; odborniki Martin Ježovnik in Franc Prevalič. Za nadzornika: Anton Konečnik in Val. Pori; za zaupnike: Ivan Jastrovnik, Gašper Grevol in Peter Ladinek.

JESENICE.

Na dopis S. Z. T. D. je tukajšnja skupina sklicala občni zbor v Dvorani K. D. D. Predsednik otvori občni zbor in pozdravi navzoče. Nato pojasni položaj preosnovitve naše centrale J. S. Z., kar se sprejme z obnim odobranjem na znanje, posebno radi tega, ker ima vsako stroko posebej, obenem pa skupno centralo. K tej debati se je stavilo več vprašanj, osobito radi mesečnih prispevkov in bolniških podpor. Ker odbor ni še docela o vsem tem na jasnem, se jim prečita samo sestav prispevkov, kateri se je sestavil na sestanku vseh zaupnikov ter celega odbora dne 10. febr. 1922. O tem smo tudi takoj obvestili centralo. — Nato je bil stavljen predlog od odbora in članov, da naj Zveza kar najprej ugotovi načelno poslovanje in skliče občni zbor Zveze, potem pridejo posamezne skupine do lažjega poslovanja. Nadalje smo sprejeli dopis od zveze, ki nas je obveščal radi poviška 20 odstotkov temeljne plače, veljaven od 1. januarja 1922. K temu pripomnimo, da naj stoji naša Zveza v tem oziru v tesnem stiku z nami in z oddelkom za socialno skrbstvo v Ljubljani. Kakor se vidi po vsakdanjih naših potrebah, bo treba s podjetjem sklepati nove zahteve. Zato se članom predlaga, da sedaj malo premislijo, kaj bi ukrenili radi premoga, drv in drugih reči. Kar se enkrat stori, se ne more lahko zopet preurediti. Vsak naš član naj se zaveda in se ob pravem času na sestankih oglašja, in pove, kar mu teži

srce, da se sklone, kar je večini prav. — Embra 1921 smo opazili, da mnoge postaje niso zadostno poučene o določilih člena 5 začasnega Pravilnika in zadevnih pojasnil. Glede 8-urnega delavnega časa se dele delavci v 2 kategoriji:

1. v delavce, za katere velja čisti 8-urni delavnik, z odpočitkom ob nedeljah in določenih praznikih (delavci v delavnici, v kurilniških delavnicah, progovni delavci, delavci brzojavne in elektrotehniške delavnice v Ljubljani in delavci materialnega skladišča v Mariboru) in
2. v delavce, za katere velja v principu sicer tudi 8-urni delavnik z upoštevanjem faktičnega dela, vendar pa brez odpočitka ob nedeljah in določenih praznikih, katerim pritičeta dva odmor (po 24 ur) v mesecu, katera se jim plačata; sem spadajo vsi drugi ne kvalifikovani delavci.

Iz te delitve delavcev z ozirom na delavni čas, izhaja ona razlika glede dela ob nedeljah in določenih praznikih. Iz tega tudi sledi, da ne smejo n. pr. delavci v delavnici v Mariboru delati ob nedeljah in določenih praznikih, ozir. se jim mora zaračunati to delo kot čezurno delo, če jih pritegne te dni uprava k delu, medtem ko morajo n. pr. skladniški delavci ob nedeljah in določenih praznikih delati z normalnimi prejemki.

Nadalje smo doznali, da so si postaje v nejasnem glede delavnega časa za svoje delavce, ki ne opravljajo službe v turnusu.

Za delavce v turnusu in za one delavce, ki opravljajo službo nastavljenec (uslužbenec), (kretnikov, zaviračev, premikačev, vratarjev, slug itd.), veljajo predpisani službeni razporedi, sestavljeni na podlagi faktičnega dela z eventualnim 2-kratnim odmorom (po 24 ur) v mesecu. (Gl. Sl. L. 30/1920, odredba št. 327.)

Vsi drugi delavci v turnusu, ki opravljajo le po dnevi službo (skl. delavci itd.) imajo v mesecu pravico do dveh odmorov po 24 ur brez odpočitka ob nedeljah in praznikih. Ako ti delavci ne delajo samo nekaj ur, se jim sme zaračunati samo na delavne ure odpadajoče prejemke, ne pa celotnih, za vsah 8 ur (člen 8 začasnega pravilnika).

To je vzmislil Pravilnik, člen 5 in člen 8.

Preko teh določil pa izjemoma dovoljujemo, da smejo dati g. načelniki, počenši z 26. I. 1922 do nadaljnjega, oz. do preklica v odstavku B omejenim delavcem, razen dveh odmorov, ki jim v mesecu pritičeta, tudi ob nedeljah in praznikih deloma ali v celoti prosto, če dopuščajo to službene potrebe, za kateri prosti čas se zaračunavajo normalni prejemki. Pri tem pa opozarjamo, da nimajo delavci, ki vrše službo ob nedeljah in praznikih, menjaje se, po vnaprej določeni razvrstitvi in imajo po tej razvrstitvi najmanj 2 nedelji, ozir. praznika popolnoma prosto, pravice še do nadaljnjih dveh odmorov po 24 ur.

Izrecno tudi poudarjamo, da ne vsebuje ta oprostitve od službe nikake pravice za delavce, ampak je to le izjemno, začasno dovoljenje od ravnateljstva.

Pričujoče obvestilo je zabeležiti pri členu 5 in 8 začasnega pravilnika.

Ravnatelj: Bračič s. r.

G. D. U.

Ljubljana. — Tovarna za klej. Podpisani se zahvaljujem za sprejetih 400 K, ki so mi jih naklonili tovariši in tovarišice za časa moje bolezni. — Karl Kunc.

ČLANOM PROMETNE ZVEZE V VEDNOST!

Glede naročnine za list »Naša Moč« pojasnujemo vsem članom »Prometne zveze«, da smo določili za vse naše članstvo naročnino po 6 kron mesečno, ker smo tudi zahtevali od konzorcija lista za P. Z. dve celi strani, medtem ko ostaja za vse druge stroke in inserate na razpolago samo dve strani. Vsak bo razumel, da če plačajo člani drugih organizacij po 4 krono mesečno, ko nimajo vsi skupaj toliko prostora na razpolago kakor samo P. Z., da je naša dolžnost, da za list tudi primerno več prispevamo. Priznamo, da je od naše strani bila napaka, ker vam nismo že zadnjič tega bolj pojasnili, — to pa zato, ker smo bili mnenja, da bo vsak že sam to uvidel. Povedati moramo tudi, da se bo izdajal list tedensko za isto naročnino, kakor smo že zadnjič povedali, ako bodo člani list količkat med delavstvo razširili in za tiskovni sklad prispevali po prostovoljnih doneskih. Upamo, da bodo člani s tem zadovoljni in da bo vsak po svoji moči storil vse, da nam bo mogoče že v kratkem izdajati list tedensko.

Ker je tudi takih članov, ki ne marajo biti obenem tudi člani posmrtninskega sklada, povečamo, da od članarine, gre po 2 kroni mesečno posebej v posmrtninski sklad, kdor bi ne hotel biti v posmrtninskem skladu, plačuje po 2 kroni manj kakor drugi člani, torej 10 kron mesečno, 6 kron za list in 4 krono za organizacijo. Kdor hoče pa tudi posmrtnino, plača pa 12 kron mesečno.

Zvedeli smo, da se to nekaterim zdi dosti. Tem povemo, da »Prometna zveza« ne sili nikogar, da bi k nam pristopil. Vsak naj bo organiziran, kjer sam hoče, saj če smo vse organizacije v koaliciji, je končno vseeno, naj bo kjer hoče. V naši organizaciji ne moremo za 12 kron mesečno dati članom več kakor dajemo, 2 kroni gre v posmrtninski sklad, 6 kron za list, 4 krono pa ostane za izredne podpore, pravno varstvo in vse upravne stroške. Vsak lahko razvidi, da če bi v naši organizaciji morali plačevati vse tiste, ki delajo in se žrtvujejo, da bi gotovo ne mogli izhajati.

Vse članstvo prosimo, da nam vpošlje službene turnuse vseh kategorij iz vseh postaj in da nam poroča točno in hitro v vseh nerednostih ali krivicah, ki se zgodijo kjerkoli, da se bo vse potrebno potem koalicije ukrenilo in po potrebi tudi javno obravnavalo. Vsa poročila in pritožbe morajo biti točne, jasne in resnične in kolikor mogoče s pričami navedene, da je postopanje lažje in uspešnejše.

Pri tem pa opozarjamo vse naše člane, da se morajo varovati in brezpogojno izogibati vseh prestopkov malomarnosti, svojevoljnosti ali brezvestnosti v službi, ker le na ta način moremo uspešno zastopati in braniti naše članstvo na merodajnih mestih.

Vodstvo Prometne zveze.

ZA JUŽNE ŽELEZNICARJE.

Obratno ravnateljstvo južne železnice Ljubljana. Štev. 112—1.

Ljubljana, 11. februarja 1922.

OBVESTILO št. 20.

Predmet: 8-urni delavnik za delavce.

Vsem postajam!

Iz došlih vprašanj, ob priliki izdanih brzojavnih navodil za državni praznik z dne 1. de-

VABILO NA SESTANEK.

V nedeljo, dne 19. t. m. bo sestanek podružnice »Prometne Zveze« v Grosupljem ob 2. uri popoldne. Vabljeni so tudi vsi člani iz kočevske in dolenske proge, da se skupno razgovorimo o naših stanovskih zadevah in težnjah ter da se določijo delegati za glavni občni zbor Prometne Zveze, ki bo 2. aprila t. l. v Ljubljani.

Ker je v interesih službe, kakor tudi v interesu celokupnega železničarstva, da vlada med vsemi predstojniki in podrejenim osebjem medsebojno spoštovanje in složna vzajemnost, vabimo najvljudneje na sestanek tudi vse postajne in progovne predstojnike, ki bodo imeli priliko se prepričati, da je naše prizadevanje prav tako v korist službe kakor v korist železničarstva.

Posebej vabimo tudi še vse naše nasprotnike, naj se sestanka udeležijo, da si odkrito, kakor pošteno možno, pogledamo v obraz, in si pojasnimo, če je morda še kaj nejasnega med nami, da nam bo mogoče v koaliciji delati tako, kako rto zahtevajo poštenje in stanovske koristi. — Sklicatelj **Franc Beltram**, t. č. predsednik podružnice Grosuplje.

Maribor. Ustanovni občni zbor podružnice »Prometne zveze« Maribor se je vršil dne 4. marca t. l. Podružnica si je izvolila na svojem ustanovnem občnem zboru za leto 1922 sledeči odbor: predsednik Lajk Franc; podpreds. Žižek Avguštin; tajnik Grobovšek Leopold; blagajnik Starec Franc; odborniki: Obman Miha, Volk Slavko, Urnkar Karl, Breznik Franc, Kostanjšek Anton; pregledovalci računov: Avguštin Jakob, Šrimpf Janko, Lenarčič Martin. Odbor je na svoji prvi seji dne 7. marca sklenil, da se bo plačevala članarina za en mesec vnaprej. Vsaki prvi turek v mesecu bo odborova seja, drugi turek pa sestanek, vsakokrat ob 7. uri zvečer. Uradne ure vsak turek od 7. do 8. ure zvečer v dvorani JSZ.

Ljubljana. V soboto, dne 11. t. m. je bil občni zbor podružnice P. Z. Ljubljana, na katerem se je izvolil sledeči novi odbor: predsednik Kolaš Anton, podpreds. Trunkelj Fr., tajnica Kolaš Marija, taj. nam. Mizerič V., blagajniki: Kodelja Alojz, Šorn Miha in Verbaja Fr. Odborniki: Voje Ignac, Arko Anton in Lotrič Jože. Pregledovalci računov: Vizjak Alojz in Repnik Franc.

Podružnica Ljubljana sklicuje za 19. t. m. ob 10. uri v konsumovih prostorih sestanek članov, da se razgovore o prihodnjem občnem zboru vodstva P. Z.

Ljubljana — tobačna tovarna. Prva odborova seja se je vršila dne 10. t. m. Na tej seji se je sestavil odbor sledeče: Predsednica Zor Polona; podpredsednik Bezla Josip; tajnica Kocjan Ivanka; blagajnica Čamernik Franciška; odborniki: Plestenjak, Slapar in Simončičeva.

Ljubljana — skupina Krek. Dne 9. marca je poslala Jugoslov. strokovna zveza sledečo spomenico: P. n. načelstvo Gospodarske zveze, Ljubljana. Delavstvo zaposleno v Vašem podjetju, organizirano v Jugoslovanski strokovni zvezi, je sklenilo sledečo spomenico: 1. Napredovanje iz raznih plačilnih razredov v višji plačilni razred naj se uredi tako, da dosednji način napredovanja iz tretjega v drugi plačilni razred ostane kot je bil doslej v praksi, iz drugega v prvi plačilni razred pa naj se pomaknejo vsakokrat vsi oni delavci, ki so eno leto zaposleni v podjetju. 2. Delavci, ki so zaposleni eno leto pri podjetju, naj imajo pravico do enotedenskega plačnega dopusta na leto; oni pa, ki so zaposleni dve ali več, do štirinajstdnevnega plačnega dopusta vsako leto. Ako p. n. na-

JAVNA PROSNJA PRIZADETIM.

Vse dopise o najrazličnejših pritožbah glede krivic, nerednosti in v veliko slučajih prav brezvestnem postopanju raznih predstojnikov napram podrejenemu uslužbenstvu in delavstvu, smo za danes odložili, ker smo trdno prepričani, da če objavimo samo senco tega, kar si premnogi predstojniki dovoljujejo, bi to moglo spraviti v najslabšo luč našo železniško upravo.

Ker upamo, da vendar še ni popolnoma zamrlo pri prizadetih predstojnikih sočutje z ubogim sestradanim in izmoganim uslužbenstvom in delavstvom, se tem potem obračamo na vse prizadete z javno prošnjo, da se naj vendar že enkrat neha tisto prav nečloveško ravnanje in postopanje z revnimi, pa poštenimi ter vestnimi ljudmi, ki vpije do neba po maščevanju.

Za danes nečemo nikogar imenovati in nič omeniti, da bi mogla koga javnost spoznati. Gospodje naj se zavejo, da če ne krenejo na pot sočutja in pravičnosti, bodo sami krivi, če bodo razgaljene brezobzirno, vsa gniloba brezvestne in brezčutne krivičnosti in korupcije, kar bo gotovo njim v škodo celokupnosti.

Gospodje! Ne ustvarjajte vedno večjega prepada med predstojniki in podrejenim uslužbenstvom, ker s tem kopljete grob železniški upravi in državi sami!

Vodstvo »Prometne zveze«.

čelstvo ugodi tem zahtevam, smatramo razmerje med p. n. podjetjem in delojemalci vzorno urejenim in bo našemu krščansko-socialnemu gibanju mnogo koristilo, ako lahko pokažemo na Vaše podjetje, ki je izpolnilo najbolj perečo zahtevo delavstva, to je zahtevo za plačanim dopustom. Take dopuste smo že ponovno utemeljevali in se nam ne zdi potrebno, jih p. n. naslovu utemeljevati.

(Ravnateljstvo je na to našo spomenico dovolilo vsem, ki so eno leto stalno nameščeni, vsakoletni enotedenski plačani dopust.)

Kateri advokat nas bi branil teden za tednom, mesec za mesecem, za štiri krone na mesec? »Naša moč« je zagovornik vaših pravic — ali ji ne boste žrtvovali vsak po 4 K na mesec?

V Tržiču je delavstvo zelo zavedno in je strokovna organizacija v lepem razmahu. Kako le to, da je naročnikov za »Našo moč« tako malo?!

Dopisi.

MEZICA.

Ko je lansko leto prevzela tukajšnje rudnike neka angleška družba, se je v višjih in merodajnih krogih zatrjevalo, da se bode sčasoma odpravilo vse nemško uradništvo, ki ga je bilo takrat še precej, iz Mežice. Danes pa vidimo, da se godi ravno nasprotno. Kar zaporedoma se nastavlja vedno več nemških uradnikov. Neverjetno se nam zdi, da bi v Jugoslaviji ne imeli zmernih ljudi, ki bi opravljali te službe gotovo tako dobro, če ne boljše, kakor ti nemški elementi, ki imajo posebno v narodnem oziru zelo temno preteklost. Gosp. Dr. Marna pa bi pri tej priliki lepo prosili, da nam čisto brez prikrivanja pove, da smo prodani v prvi vrsti Nemcem na milost in nemilost in naj nas ne tolaži, kakor lani dne 10. oktobra. Saj je itak jasno kot beli dan.

Posledice suše obentimo tudi pri nas precej, posebno še delavstvo. Radi pomanjkanja vode se delo v rudniku ne more vršiti, kot bi se moralo. Tako n. pr. že dalj časa ne deluje polovico izbiralnice v Zerjavu in mora radi tega skoro vsakih 14 dni ostati nekaj delavk na dopustu. Pri tem zopet kažejo naši sociji svoje človekoljubje in pravičnost. Po našem mnenju bi bilo pravično edino, ako se ta dopust razdeli tako, da ga bodo deležne vse delavke brez ozira na desno in levo. Pokazalo pa se je, da morajo ostati brez dela samo one delavke, ki niso organizirane in pa članice JSZ, z eno besedo, one, ki ne trobijo v rdeči rog.

Da to ni morda obrekovanje, povemo, da se je naših mlčanec, ki so že v drugič dobile 14-dnevni dopust, medtem ko večina onih, ki so organizirane pri nasprotnikih, še niso imele dopusta, in so se radi tega zgražale, da se dela pristransko, zabrusilo od predsednice »Svobode« v Črni v obraz: »Prav Vam je! Zakaj pa niste organizirane pri socialistih, pa bi Vam ne bilo treba na dopust.« Zvedeli smo tudi, da je pri izbiranju delavk, ki bi morale na dopust, imel veliko besedo nek delavski zaupnik, ki je kakor vsi, zagrizen socialist. Vprašali bi pri tej priliki vodstvo rudnika, ali smo še vedno pod vodstvom nadzornika g. C., ki je pustil v vseh delavskih vprašanih besedo samo našim nasprotnikom? Je-li dopis ravnateljstva naši skupini z dne 19. nov. 1921 samo cunj papirja in nič drugega? Ako ne, bi prosili, da ravnateljstvo vso zadevo preišče ter spravi v red. Ne zahtevamo, da se nas protežira, pač pa da se daje vsem enaka mora, pa bodi organiziran tu ali tam.

TRŽIČ.

V Tržiču stoji delavstvo zopet pred meznim gibanjem. V kratkem času se je povečini delavstvo organiziralo v svojih strokovnih organizacijah. Skupina SZTD je pridobila nad 200 novih članov, kljub vsem prizadevanjem od nasprotne strani. Čevljarsko delavstvo od obratov Peter Kozina, Mally Demberger Co in Josip Klofutar je

imelo v petek, dne 10. marca t. l. mezdna pogajanja, ki so se vršila v občinski pisarni. Usnjarsko delavstvo vložilo svojim gospodarjem v kratkem času spomenico in tudi predilniško delavstvo se pripravljalo, da stopi v boj za zboljšanje svojega gmetnega stanja. Ker draginja dan na dan raste, zato je tudi delavstvo opravičeno, da zahteva višjo plačo za svoje delo, ke rdnagače bodo delavske družine umirale od lakote, katere že itak trpe občno pomanjkanje. Pri tem meznem gibanju pa je treba slovce in vztrajnosti med delavstvom. Kdor bo pri tem kršil solidarnost, ta ni vreden, da nosi ime delavce, kaj se, da bi se imenoval delavski zastopnik.

Omenjani oše to, da so v predilnici na različne umazane, lažnive in smešne načine agitirali socialni demokratje za svoje strokovno organizacijo. Naše delavke pa so bile dovolj korajžne, da so jih odločno zavračale. Ko bodo tisti ljudje, ki so jim naselili na njihove limanice, spoznali to, takrat upamo, da se bodo preselili od njih v Strokovno zvezo tovarniškega delavstva. Brezverstvo, materializem pa hoče priklicati na zemljo nebesa, pa kakor skušnja učil, kjer vlada materializem — bodisi pod liberalno ali socialistično firmo — se delavnemu ljudstvu slabo godi. Zato kličemo slehernemu delavcu, da pride v vrste krščansko socialne strokovne delavske organizacije v »Strokovno zvezo tovarniških delavcev«, če hoče imeti boljšo bodočnost. — S krščansko-socialnim pozdravom Jan. Majeršič.

IZ PREDILNICE V TRŽIČU.

Pred vsem naj povem, da se pri nas organizirani delavci dele v črne in rdeče. Veliko jih je bilo še pred kratkim neorganiziranih. Pa je prišel gospod tovarnar gledat, kako se dela in ga je ob tej priliki nekaj moških delavcev prosilo, naj jim zboljša plačo, ker je toliko draginja. »Ali ste organizirani?« jih je vprašal. — »Ne.« — »Potem pa ni moč dolžnost z vami govoriti o povišanju plače.« — In brž so začeli rdeči hoditi okoli neorganiziranih in jim ukazovati: »Vsak se mora organizirati!« In kakor znajo, so pridiskali, da bi pristopili vsi k rdeči organizaciji. V tkalnici so posebno mojstri prav mojstrsko delali za rdeče in črnim niso pustili pobirati članov. Na »črne« se gospod ne bo nič oziral, tako so farbali, in ker je še strah pred mojstri vplival, so jih res veliko večino zapisali med rdeče. V tkalnici je okoli 300 delavk in skoraj vse je tam rdeče. Koliko časa bo držala farba in strah, se ne ve. Iz prepričanja niso rdeče, saj so še večinoma tako preproste, da so mnenja, da rdeča organizacija nima z vero nič opraviti. Torej ne vedo še nič o razrednem boju, ki je protikrščanski, da ne govorim o drugih programnih točkah socialne demokracije. »Saj hodim v cerkev«, pravi, če ji kaj rečeš, zakaj je pri rdečih. No, če hodi v cerkev, bo že kdaj slišala, da pravi Kristus: »Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernih in očitni grešnik.« Cerkev pa ukaže: »Vun iz veri sovražnih društev, kakor so socialdemokratska!« Tudi bo kdaj slišala razlago tujih grehov, kaj pomeni, drugih greh hvaliti, greha se udeležiti, greh zagovarjati, potem, no potem, če ni binavka, bo brž dala slovo udeležim in postala črna. Zakaj biti rdeč sedaj, ko je social-demokratska stranka potegnila s kapitalisti in pomaga uveljavljati nesrečni centralizem, more le tisti, ki mu nese, ki je pri koritu, ali pa tisti, ki je tako neveden, da ne ve, kaj je rdeče in kaj je črno.

PRESKA.

Naša skupina ima v nedeljo, dne 26. t. m. svoj tretji redni občni zbor. Ker se bo na tem občnem zboru razpravljalo o važni zadevi, namreč o reorganizaciji naše Strokovne zveze ter o skupini papirničarjev in pridejo na občni zbor tudi zastopniki iz Veve, zato ste vsi naši člani nujno vabljeni, da se udeležite. Nihče naj ne izostane!

PRESKA.

Po dolgem času smo se zopet enkrat oglašili v našem listu. Res, dolgo časa nismo dali nobenega glasu od nas. Imamo mnogo novic za naše tovariše. Kljub temu, da se nismo dosti oglašali v listu, nismo še zaspali, še manj pa razpadli. Papirnica Goričane je začela obratovati tudi s stroji, ki so stali sedem let. — Vendar je delovni sloj doživel enkrat čas, da si lahko služi kruh v domačem kraju, da se mu ni treba potikati po svetu. Hud boj je za naš vsakdanji kruh, a še veliko hušji je boj, ki se je začel, ko so delavci začeli prihajati v tukajšnje tovarno. Neprestano se je hujskalo zoper naše cvetočo, na široko se raz-

tezajočo organizacijo. Toda, žalibog, vkljub temu hujskanju se jim ni posrečilo, pridobiti naših ljudi v njih tabor. Vsak lahko ve, kam pripelje ta organizacija rdečkarjev; samo pogledati je treba! Akoravno nas obmetavajo s »ščurki« in »ta črni-mi«, pa vendar brez naše organizacije ne morejo storiti ničesar. Sedaj, ko stojimo pred pogajanjem, od daleč vpijejo nasprotniki: mi smo že vložili naše zahteve, Vaših pa še sprejeli niso; mi se bomo pogajali, mi smo za delavstvo itd. — Vprašamo vas: Kako je to mogoče? Na tistih par »mandelevc«, kar jih je še v tukajšnji tovarni, se sploh ne morejo ozirati, ko se more komaj reči, da obstoje rdečkarji!

Kakor se slišijo pritožbe, gotovi strojevodja nasprotnikov naše ljudi še med službo napada z raznimi priimki; menda sploh drugega ne zna! Zato pa prosimo vse prizadete, da to opustijo; in sicer čim preje, tem bolje za nje. Sicer smo priporočili, na pristojnem mestu zahtevati red — in to enkrat za vselej!

STORE PRI CELJU.

Ali ste čitali 43. številko modrega »Naprejak«, in ali ste slišali, kako so se v tisti številki tudi naši štorovski social-patriotje modro odrezali? Rekli so, da je gospod ravnatelj Hruschka že dosel 10- in 12-urni delavnik, ter, da so mu pri tem pomagali klerikaleci, to je JSZ. Ni bil naš namen dosedaj, odgovorjati na čenčarije, katero so pisarili social-patriotje o nas v svojih časopisih toda, ker prosite, naj Vam bode enkrat ustrezno. V tovarni sedaj obratuje tudi jeklarna (Martinovala peč). Ker traja obratovanje iste le par tednov, in ker je nekaj delavcev sedaj tam zaposlenih, katere se ne more nadomestiti z vsakim navadnim delavcem, in ker se pri teh delih zmernih moči ne da kar iz kape stresti, je vsled tega tam par delavcev zaposlenih z nadurami delavnika, katerim se pa itak vse s 50 odstotki nadurnega dela doplača, kakor je predpisano. Pripomnimo naj, da so ti delavci razen enega vsi socialdemokratje — pa ne od JSZ in da se od tistih nobeden ni pritožil na to-zadevno mesto, pač pa nasprotno, da je bil social-demokrat, ki je prošil za nadurno delo. Kdo ščiti torej osemurni delavnik; ali delavci socialne demokracije — ali JSZ? — Nadalje pišejo tudi v zgoraj omenjeni številki »Naprejak«, da je organizacija JSZ delavcem le pesek v oči. — Kdo pa je nametal delavcem več peska v oči kakor socialna demokracija z kupčijo delavstva v Belgradu, katere mešetar je bil debeli Kristan in še mnogo enakih? To ni bil le pesek, temveč bila je gotovo še paprika vmes, da so nekateri celo oslepili, da še sedaj ne vidijo velikega konja, katerega je zajahal veliki žrtvenik, bankir in ravnatelj Kristan, seveda samo iz požrtvovalnosti do delavstva. In komu pa je sedanja vlada bolj naklonjena, ali socialnim demokratom ali pa klerikalcem? To se je pokazalo pri imenovanju delavskih zastopnikov v delavsko zbornico. Ali je morda zato imenovanih v zbornico še več social-demokratov, ker so jej nasprotni, namreč vladi? Kaj še! Ravno nasprotno! In kje so klerikalni poslanci in zastopniki? Niso li vsi na strani ubogega delavskega in kmetijskega ljudstva. Je to potem tudi pesek v oči? — Da, da! Saj vas poznamo od nog do glave. Ker prosite, naj tudi omenimo, da socialna demokracija ali bolje rečeno, menažerija, brea sedaj z zadnjo breco tudi v Štorah. Tudi mi dobro vemo, da kapitalistična struja želi in skuša 8-urni delavnik ovreči, ter vemo tudi, da ga moramo ščititi z vsemi močmi, toda socialna demokracija ga ne bode obvarovala, ker je ona sama podložnica kapitalistov.

Ja — ja, prijatelji socialisti, gre vam za sopo, kajne? Škoda je za doprinešene žrtve in za vse stroške — posebno za vedno brlečo svetlobo pri vašem starem in glavnem prijatelju in učitelju, kateri že tudi sam obžaluje, da je zastoj raztrgal toliko — dragih podplatov — nazadnje bi naj pa splaval sladki, obetajoči honorar po mimo tekoči lubi Voglajni? — Oh, to bi bilo pa preveč — pa vendar bo prišlo do tega. Zapomnite si za danes, dragi socialni patrioti, da se bliža ura, ko Vam bo v Štorah za vselej odklenalo, saj se že sliši večkrat vrabee čivkati: s socialistom nič!

Da to tudi vašemu adjutantu Tomažu, kakor tudi mnogim drugim umetnim slikarjem ne bo po volji, je umevno. Pa zgoditi se bo moralo, dragi prijatelji: zapomnite si znane besede: Hočeš — nočeš — moraš!

Vsem našim semisljenikom in prijateljem pa polagamo na srce, da nastopijo boj za pravice delavstva in se pridružijo k nam, kajti le na naši

strani vlada ljubezen in sočutje do ubogega delavstva, ker mi smo si vzeli na pot našega organizacijskega dela krščansko podlago.

IZ KROPE.

Naša delavska skupina šteje je 72 članov, in sicer 53 delavcev in 19 delavk. Vseh raznih delavcev in delavk v Kropi je okoli 200. Torej večina delavcev in delavk ni vključenih pri nobeni organizaciji. Tovariši, povejte no, ali je to prav in pametno? Kje je naša delavska zavednost? Organiziran je kapital, organizirani so močnejši stanovi: uradniki, učitelji, kmetje, trgovci itd., le mi, najšibkejši stan — delavci — se nečemo organizirati. Potem pa tožimo, da se nas zatira, da nimamo pravice itd. Ako bi pri tem sami ne trpel, bi klical: prav se nam godi, vsega smo sami krivi!

Pa pravite, saj smo v zadrugi, saj smo sami svoji gospodarji, ne potrebujemo »Strokovne zveze«. Res smo v zadrugi, a ne vsi! Pa vkljub temu potrebujemo svojo organizacijo: strokovno zvezo, ki smo jo že večkrat potrebovali in jo bomo gotovo še. Poleg tega imamo mnoge potrebe in zahteve, ki nam jih more prav rešiti le država, n. pr. starostno zavarovanje, preskrba dela, podpora za brezposelnost, preskrba cenejših živil itd. Če ne bomo delavci organizirani, bomo vedno šibki in država in sovražni nam kapital nas ne bo upošteval, delavci ne pridemo nikdar do svojih stanovskih, gospodarskih in političnih pravic. Da bomo kot najšibkejši kaj dosegli, da bomo močni, strnimo se zato vkup v združene vrste na krščanski podlagi; zato pa vsi brez izjeme v Strokovno zvezo tovarniškega delavstva. Bodimo zavedni in solidarni z drugimi delavci. Le v tem bo naša moč!

KAMNAGORICA.

Prejeli smo Vaš dopis glede »Naše moči«. Vzrok, da Vam nismo takoj sporočili je ta, ker smo imeli občni zbor in je izvoljen novi odbor. Sklenilo se je na prvi seji, da se naročimo kolikor mogoče vsi na naš delavski list »Našo moč«. Zankrat nam pošljite 31 izvodov; upamo pa, da se to število pomnoži. To naj Vam bo dokaz, da se zavedamo dolžnosti, ki jih nam nalaga čas. Tovarišem po drugih skupinah pa kličemo: Na delo! Podpirajmo »Našo moč«, ki je res naša!

KRANJ.

V soboto, dne 4. t. m. se je vršil občni zbor tukajšnje skupine S.Z.T.D. Skupina se dobro razvija in bo napredovala na vse strani. Poročal je na občen zbor zastopnik centrale o preuredbi naše organizacije. Le v združitvi je moč in rešitev! —

VELENJE.

Velika hinavščina socialističnega voditelja Valenčaka Ferd., kateri je že meseca aprila lanskega leta najhujše zabavljaj čez g. obrt. vodja Čučeka, in čez g. oskrbnika Spička, tako da je ves čas hujškal svoje tovariše zaupnike in sploh vse delavstvo, in sedaj, ko je pognal v boj svojega tovariša Martinška, se pa zviti lisjak rujavi skriva za njim in se pred g. Čučekom in g. Spičkom lepega dela. Samo da je pognal s tem ubogega Martinška na cesto, ker je ta domačin. Vse to prihaja iz nesramnega gnolišča Jugoslov. Socialne demokracije iz Velenja. Čas je že, da pokažete vsi rudarji hrbet njemu in njegovi trhljeni Čobalovi Uniji, in ognite se smrdljive luže — Valenčakove pol. stranke. Združite se vsi v »Rudarsko zvezo! Več velenjskih rudarjev.

LUTOMER.

V zadnjem času se oglašajo po časopisih različni vinogradniki, ki opisujejo svoj težavni položaj in draginjo, ki jih tare.

A n aeno, kar je glavno pri celi stvari, na ubogega delavca, se nobeden ne spomni.

Pač pa računa, kakor u. pr. g. Košar v Slov. Gosp. amortizacijo in obresti tirja, zavarovalnino ete, kar je popolnoma pravilno, a ubogi delavec pa je odpravljen s svojimi desetimi kronami dnevno, ako je v delu, pa potem pri tem živi ali pogini, to je gospodarju pač vseeno. Samo da so njegove blaginje in kleti polne. Da njegov delavec strada in hodi medel in razcapan okoli, ga nič ne briga.

Govoril sem z nekim odličnim gospodom-vinogradnikom o viničarskem vprašanju. Položaj je težaven, a kako pomagati? Bi boljše plačali, a viničarji bi zapravili in zapili.

Tako! Tukaj je torej kljuka! Ker se gospodarji boje, da ne bi viničarji zapili in zapravili, pa jim raje malo plačajo.

Večkrat pridejo v vinograde gospodje s svojimi prijatelji in prijateljicami in uganjajo tam orgije, da je še delavec sram. A za nje to ni sramota, da so le zidane volje. A če ubogi delavec spi na svoj prazen želodec kozarec vina, je pa že pijanec in zapravilivec.

Pridemo toraj do tega, kako pomagati viničarju. Najprej moramo vzdigniti viničarja gmotno in moralno, širiti med neukim ljudstvom izobrazbo in zavednost potom organizaciji.

Od vlade odločno zahtevamo, da viničarski red nemudoma reši, da se tako enkrat uredi razmerje med gospodarjem in delavcem.

Delavski prejemki se morajo urediti v razmerju obstoječih draginskih razmer. Laž je, da vinogradniki niso v stanu, delavstva pošteno plačati.

Gosp. Košar (glej »Slov. Gosp.« z dne 12. jan. 1922) je računal za l. 1921 delavca po 35 K. Ako odštejemo dnevno 1 liter jabolenika po 10 K, ostane 25 K. Delavcu je morebiti plačaj 10 do 15 K. Kdo ima pa ostalo?

Na enem oralu vinograda priraste povprečno 9 polovnjakov, t. j. 27 hl vina, kar znaša po ceni n. pr. 30 K liter skupaj 81.000 K. Stroški za en orol znašajo po g. Košarju okrog 20.000 K, kjer so vsi izdatki za vinograd, davki in drugo. Ostane tedaj od enega orala kosmatih 60.000 kron, a vendar vinogradnik ni v stanu svojega delavca tako plačati, da bi se lahko pošteno preživel in oblekel.

Položaj ubogega viničarja je nevzdržen — kakor za posameznika, tako za cele družine. Nujno potrebno je, da se naši poslanci pobrigajo za ta najbednejši sloj naše severne meje in ponovno zantavajo skorajšnjo rešitev viničarskega reda. Uveljaviti je treba načelo, da smo vsi ljudje; predvsem pa morajo posedujoči stanovi dobiti respekt pred napornim delom zmučenih delavčevih moči, s pomočjo katerih se kopiči njih imetje. Najboljša odpomoč pa je organizacija.

STORE PRI CELJU.

Dne 5. marca je imela tukajšnja socialna demokracija sestanek, na katerega je prišel tudi neki Krušič iz Trbovlj, meneč, da ozdravi bolno soc. demokracijo, katere se je lotila tudi španska. Toda Krušič ni imel kaj zdraviti, ker se mu je zgodilo kot v Savinjski dolini. Krušičeva zdravila pač delavci že predobro poznamo, zato nas ne bo mazilil.

ZABUKOVCA PRI GRIZAH.

Ker prihajajo od rudarjev različnih strani pritožbe radi dohodninskega davka, se oglašamo tudi mi. Z novim letom so nam namreč, mesto da bi plače zvišali primerno cenam, ki so grozovito poskočile, naložili še ta davek. Zahvaljujemo se g. Čobalu, ki je pomagal, da so nam odvzeli aprovizacijo, katero smo imeli po nizkih cenah, primer-nih zaslužku. Nepravilno je bilo to postopanje, ker je bil premogovnik aktiven. Vse bi še bilo dobro, ko bi bil g. Čobal vsaj zahteval po odpadu aprovizacije diferenco, izplačano v denarju, katero smo imeli že zagotovljeno. Seveda se g. Čobal izgovarja, da so bili zastopniki delavstva poklicani k diktatnemu naznanilu, samo to se nam je čudno zdelo, da razen Valenčaka, ki je popolnoma njegov pristaja, ni dobil nihče besede. Ravno tako pravi sedaj, da se radi dohodninskega davka ne da nihče pomagati. Seveda mu verjamejo samo še njegovi privrženci — soc. demokracije. Mi pa, ki vemo, da oni nečijo pomagati, se obračamo na naše gg. poslance, ki so se še vedno potegnili za ubogo delavce. Trdno smo prepričani, da bodo ti kaj ukrenili na merodajnih mestih, ker draginja raste dan za dnem in tiče večji družinski očetje globoko v dolgeh.

(Naši poslanci so se z ozirom na krivično odmero dohodninskega davka v Belgradu odločno zavzeli zato, da se naj dohodninski davek predpisuje samo onim, ki imajo letno več kot 48.000 K dohodkov. Prepričani smo, da jim bo njihovo prizadevanje uspelo. Op. ur.)

HRASTNIK.

Kaj se pravi delavstvo izzivati, to vam ve natančno povedati ravnateljstvo v Hrastniku. Že zadnjič smo poročali, kako malo smisla je za stavbo, ki je namenjena za delavce, namreč kopališče in čakalnica. Po njihovi obljubi bi morala biti gotova že pred enim letom. Delavstvo pa še vedno hodi

po skrajno nevarni ledeni poti v staro čakalnico, ki pa je daleč stran. Delavstvo trpi in pričakuje, in no še. Gospoda pa s svojim delom tudi čaka.

ZAGORJE OB SAVI.

Tovariši! Prazna blaginja je svetilka brez olja. Kakor ne moreš biti lep, da bi nič ne »stele«, tako ti je nemogoče, biti član organizacije, da bi nič ne plačal. Da človek težko utrpi, je res; da pa še težje pogreša članarino od pol leta, kot od meseca, je umevno. Zatorej, tovariši, prosimo reda! Kadar boste zadostili tem navodilom, bo precej pridobljeno. Vaši vzornosti bodo sledili uspehi. Iz nič ne pride danes nič! Prosimo umevanja in upoštevanja! Pritisk, pod kojim živimo, in breme, ki ga nosimo, nas pripogiba k tlom. Redni mesečni sestanki naj se obnove in zastavijo naj se smernice, koje nam ugledajo tla, našim težnjam pa pribore uspehov. Pogosto združevanje članov in menjava misli je predpogoj ostalemu. Nedelavnost pa je opora kapitalistnemu življu. Sledite torej navodilom vodstva in pomagajte do uspehov.

Rudar.

HRASTNIK.

Kaj ovira notranji razvoj vsake strokovne organizacije? Vzrokov je dovolj. Tu hočem omeniti samo dva, katere se mi zdita najbolj velika. Prvi je alkohol. O tem nimam namena razpravljati. Pridem na drugega, kateri je sin prvega. Delavstvo je premalo izobraženo. Imel sem priliko opazovati del. strokovne organizacije, katerih delovanje popolnoma nič ne odgovarja njihovu na papirju napisanemu programu. Sploh je v večjih krajih tako, da ni niti enega zmožnega človeka za tajništvo. Ali pa n. pr. če je treba voditi kako večjo akcijo, n. pr. mezdne boje. V takih slučajih se obrnejo na centralo za pomoč. A centrala ni vsled nesposobnega krajevnega vodstva dovolj poučena v lokalnih zadevah, zato tudi večkrat sklene pogodb, katere nasprotujejo delavskim željam, ker ima pri takih okoliščinah tudi vodstvo velike težave. Svetujem JSZ, da prične prirejati organizatorične tečaje, na katere naj bi poslane posamezne skupine svoje uka željne člane. To bi bilo umešno po načinu UZ. Na tak način bi udeleženci, z njim vred organizacije, veliko pridobili. Druga možnost, sicer slabša od prve, bi bila, da bi pokrajinske strokovne organizacije z izobraževalnimi organizacijami skupno prirejele take tečaje. Vodstvo JSZ bi bilo dolžno, skrbeti za strokovne učitelje. To je danes moje skromno mnenje. Želim pa, da bi si vsi poklicani, posebno pa vodstvo JSZ, moj nasvet osvojili, da ne bi ostal glas vpijočega v puščavi. Ker le na tak način bo zagotovljen razvoj in napredok krščanske socialnega gibanja. J. A.

(Nasvet je zelo na mestu. Predložili smo ga načelnstvu JSZ, ki bo, čim se uredi reorganizacija JSZ, takoj pričelo z izobraževalnimi tečaji pri skupinah. Tovariši, ki je sprožil to misel, smo hvaležni. Op. ur.)

TRBOVLJE.

Vedeli smo, da se pri nas snuje nova organizacija, to je »Zveza rudarskih delavcev«. In pričani smo bili, da bodo v ti novi organizaciji našli svojo organizacijo neorganizirani komunisti. Toda kaj se je zgodilo? V svoji 55. številki priporočila staroliberalni, demokratski »Slov. Narod« to novo organizacijo. Odkod to? Pa ne, da organizirajo kapitalisti sami — komuniste? To smo res radovedni, ali si bodo tisti rudarji, ki so člani te nove »Zveze rudarskih delavcev«, dali dopasti tako priporočilo za njihovo organizacijo — v kapitalističnem glasilu »Slov. Narod«.

TRBOVLJE.

Socialpatriotični voditelji že ne vedo, kako bi zločili delavce na svoj ltim: V Ljubljani so začeli širiti pšenično valuto, ki je sama na sebi zelo pametna, samo socialisti jo popolnoma osmešijo. S to svojo pšenično valuto so se povzpeli celo tako daleč, da »Naprejac« ne prodajajo več po dinarjih. »Naprejac« stane na mesec dva in pol — toda ne dinarjev ali kron! — nego dva in pol kil — pšeničee; ena številka »Naprejac« pa stane pol kile — otrobov, saj drugega vredna ni. Kdor ne verjame, naj pogleda v »Naprejac« Tako socialpatriotje v Ljubljani. — V Trbovljah pa na drug način. V Trbovlje pa pošiljajo Podbevška, ki sam o sebi pravi, da je pesnik, ki v družbi učitelja Seliskarja prireja »umetniške« večere, na katerih ni drugega slišati kot napade na krščanstvo in Kristusa. Vsakemu pametnemu človeku se zdijo nastopi takih Podbevškov nečastni. In nam Trbovljčanom se zdi za malo, da nam socialpatriotje po-

šiljajo take izmečke, ki jih drugod smatrajo za nemoralne, za prismojene, nam pa naj bi bili preroki...

JESENICE.

(Odgovor »Delavčevemu dopisniku« št. 5 z dne 4. marca 1922.)

Kako znajo ščititi naš osemurni delavnik naši nasprotniki klerikale in drugi — (dopisnik mi podtika nekega narodnega socialista) — mu povem, da nimam z narodnim socialistom nobenega stika in nobenega kompromisa. Ker pa dopisnik namigava, da sem kršil osemurni delavnik, ker nisem hotel iti na ulivarno, zato ker sem premlalo »šihov« naredil, povem dopisniku to-le: v enem tednu imamo šest delovnih dni in v enem mesecu štiri tedne, torej po mojem računu bi bilo štirikrat šest 24 šihov. In sedaj pa, ljubi dopisnik, naredi račun po 87 kron na dan in tistih deset odstotkov, pa veš, koliko zaslužim in vzemi v poštev, da moram preživljati tri osebe in plačevati osebno dohodnino, in potem mi pa povej, kako naj živim, da bom zadostil sebi in družini. Zato ti rečem, da si popolnoma tak, kakor oni, ki je rekel: da sem le jaz sit, za druge mi ni mar! Ker sem pa zahteval toliko plačo, da bom mogel živeti, se mi je pa reklo, da naj delam ob nedeljah in se mi bo pripisalo nekaj šihov. Tukaj ti zopet podam jasno sliko, ako delam vse delavnice in bi delal tudi v nedeljah, bi gotovo kršil osemurni delavnik, ker je postavno dovoljeno na teden le 48 urno delo, torej vem, da mi bo dopisnik zopet očital, da sem kak upornik in da se mora po pravilih izvršiti. Tudi jaz priznam to. Toda ker hoče dopisnik mene in stranko oblatiti s tem, mu povem, da ne boš me mene oblatil niti moje stranke ne, ampak boš osmešil sam sebe, ker je v kovinarski organizaciji največ tistih, ki kršijo osemurni delavnik. Torej svetujem dopisniku, naj dobro pazi, kje se krši in kdaj se krši osemurni delavnik, ako ne, mu bom drugi še bolj natanko dokazal in tudi lahko z imenom imenoval dotične, ki kršijo osemurni delavnik.

MENGEŠ.

Pri nas ni in ni pravega organizacijskega življenja. Ljudje — ne vsi, pa mnogi! — niso niti vredni organizacije. Vsi oni, ki bi hoteli vzpodbujati za organizacijo, so z odborom vred v vedni nevarnosti, da jih kak tovariš-sotrpini, za katerega se odbor poteguje, prav po Judeževu ne izda podjetniku, kaj da namerava organizacija. To je žalostno, da so med delavci samimi najhujši škodljivci delavskih koristi. — Pri nas delamo že sedem tednov čezurno delo brez procentov. Podjetnik je pritrdil na vrata delavnice list, kjer pravi, da kdor hoče za nekaj časa delati čez ure, in sicer brez zakonitih procentov. S tem je bilo zadovoljnih le par gotovih ljudi, ki jim gre podjetnik na roko; drugi pa smo se iz strahu, da ne pridemo ob kruh, tudi temu udali. Tako delavci sami teptajo in odpravljajo težko pribrerjeni osemurni delavnik. Prosimo obrtno nadzorništvo v Ljubljani, da napravi tukaj red.

Služkinje!

V prihodnji številki »Naše moči«, ki izide dne 30. marca, objavimo osnutek za starostno zavarovanje služkinj, kot ga bo predložila Jugoslovanska strokovna zveza Poselski zvezi, da ga predlaga vladi.

Tovarišice opozarjamo radi tega na prihodnjo številko »Naše moči«.

V Trbovljah je »Naša moč« še mnogo premalo razširjena. Kje je zavednost rudarja, ki svojega lista ne naroči in čita?

LISTEK.

Stavkokaz.

Črtica. — F. Viktor.

Klonile so roke, prenehali z obratovanjem stroji in započela se je stavka. Iz rovov se je počenjala vsipati raznolika množica rudarjev in zastirati ter obkroževati s svojim dohodom vzvišeni prostor, na katerega se je povzpel eden trpinov.

»Tovariši,« je povzel in besede so mu drgetale pronikale iz ust, »stopili smo v stavko. Objestna gospoda, ki nam le pičlo reže kruh in nas odrija komaj z najpotrebnejšim, je nas v to prisilila. Trdo je naše delo, skromni so naši dohodki. Razcapana naša deca, zaman kliče kruha, ker jim ga njih matere, naše žene, ne morejo dati! Njim se ne smilijo naši nedolžni. Trop pokornih smo jim, trop brezpravnih, z vsem zadovoljnih. Mi pa hočemo pravice, živeti hočemo!« »Živeti, živeti,« je vzdiklo iz množice.

»Da, tovariši,« je nadaljeval, »z železno vztrajnostjo si priborimo boljšo bodočnost. Ko pokažemo gospodi našo slovo, našo pripravljenost, klonile bodo njim moči in doživimo uspehov.«

»Doživimo, doživimo,« je buknilo iz ljudi.

»Zatorej vas prosim in pozivam, naj ga ne bo med nami, ki bi z nami ne pomagal graditi bodočnosti! Naj ne omamijo liskarjotovi novci nikogar izmed naših vrst, da bi se vsužnjil tlačiteljem in kršil stavko!«

»Ne bo ga med nami, Judeža,« je zaorila množica.

»Ne bo ga,« je zavpil Palčev Peter, hoteč prevpiti vse.

»Ne bo ga,« je ponovil tiše svojemu sosedu Zorinu čisto na uho. Zorin, širokopleč, pritklav mož je privzdignil glavo in zapičil svoj ostro bodeči pogled v Petra z besedami:

»Peter, ni še umrl zadnji Judež.«

»Ni še umrl zadnji Judež,« je šumelo Petru po glavi, ko je že odhajal proti domu.

»Ni še umrl,« si je še ponavljal, ko je že stopil v svojo izbico. Tu se je sklonil v kot in si pritegnil tik k oknu kovčeg, sedel nanj, odrezal skopo kruha ter jedel in premišljeval. Če bo delo počivalo več dni, teden, oškodovan bom, se je spomnil. Da, oškodovan, oškodovan, je zamomljal, pohlastal kruh, se vzdignil, pa že zopet sklonil. Brezšumno je odprl kovčeg, posegel v kotiček in privlekel na svetlo majhno kovinasto škatlico. Odprl jo je in stresel vsebino na roke. Zableščali so cekini, sad krvavih žuljev, trud znoj. Vsakega je ogledal in občudoval posebej. Naposled je začel polahko enega za drugim zopet spuščati v škatlico. Ko je končal in skrbno vse spravil na staro mesto, je med premišljevanjem pomeril tla parkrat sem in tja.

Stiristotrideset! Lepo število! Še lepša vsota bi bila, da jih je petsto, si je dejal. Pa kako? Ne doložiš zlepa poleg! Stavka te pripravi ob za-služek, a jesti moraš. Da, zmenjaš pač enega za drugim, trdo prisluzenega. Potreba te bo v to prisilila. Ne, ne, je zadrhtel, nič mi jih ne more vzeti. In če imam postati — Judež!, je dodal. Kot bi hotel odgnati muho, je krenil z roko, da odžene vse misli, ki so mu brnele po glavi in ga spominjale Zorinovi besedi.

Ha, Peter! se mu je posvetilo v glavi. Nudi se ti prilika, da si bogastvo pomnožiš. Gospoda plača tvoje delo; da pa na njem ne bo Judeževga pečata, plačaj eno sveto mašo v dober namen...

Sklep je bil storjen. Poiskal je zamazano jamsko svetilko, otrl s stenja ogorek in nalil olja, stisnil jo varno pod pazduho, skrbno priprl vrata in se brezslušno spustil proti — rovu. Strahu so mu klecale noge in tresel se mu je ves život,

kajti dozdevalo se mu je, da vsaka senca, vsak grm kaže nanj in mu kliče: Judež! Judež!

Ves izmučen je dospel v temi v rudniško pisarno in izjavil službojočemu uradniku, da je pripravljen delati. Zadovoljen ga sprejme gospod in s pomenljivim nasmeškom potrepelj po rami, obe-tajoč mu sijajen zaslužek in skorajšnje napredovanje v službi. Potem ga pošlje pod varstvom straže na delo. Toda, kot se nikdar, mu je bila danes pot v rov dlga. Zdelo se mu je, da se plazijo tik za njim čudne pošasti, bulijo vanj in kriče: Judež! Judež!

V mrzličavi razburjenosti je došel na kraj, kjer si je stradal kruha, služil novce. Poiskal je prostora sajasti svetilki, zavihal rokave in segel po orodju. Z močnimi, neugnanimi rokami je vrtel pikon in butal po skladeh premoga, da se je luščil, drobil in zbiral okrog njega. Vsak odbit kos mu je bil goldinar, ki pomore številu petsto. Kri mu je nemirno plala po žilah, razgrevala čelo, dajala moč. Zorina, ki mu je zopet in zopet stopal pred oči, je odganjal s silo. Le kopal je in kopal.

Pri tem pa je pozabil na svojo varnost. Nad glavo je grozil opirač, da se uda težki plasti. Peter ni pazil na to, le tolkel je in bil ter se vdajal svojim sanjam. Ko je pa zaslišal hreščanje, zapazil nevarnost, je bilo prepozno. Les, ki se je vklonil pritisku, je napravil prostora plastem, ki so se zvalile na tla in deloma posule Petra. Ni se mogel osvoboditi premoga, zaman je jokal in se zvijal bolečin. Ni ga bilo človeka, nikjer rešitve. Ko mu je že ohropelo grlo in se na ustnih pokazala krvava pena, je zaslišal korake. Nadzirajoči paznik ga je med vikom in krikom, z nadčloveškimi močmi, otel pogina. —

Pridne roke so po prestani stavki, po končani zmagi, zopet začele z delom. Oglasili so se stroji, začelo se je staro življenje.

Paličevemu Petru pa ni bilo pomoči; odrezali so mu pretlačeno nogo. Bolezen mu je porabala prihranek, vsahnili so desetaki.

Obrnil se je na nje, ki se jim je prodal. Pa so ga v zahvalo — odslovili. Pokojnina je bilo edino, kar so mu milostno poklonili. Prisiljen je stopil ob plačilnih dneh med tovariše in poprosil drobiža. Niso ga zavrnili. Deževalo je desetice. Večkrat je stopil k njemu Zorin, ga pogledal v oči, mu poklonil dar in odšel, ne da bi ga pital z — Judežem...

Op. uredništva: Črtico, ki jo prinašamo, je spisal priprost fant-rudar iz trboveljskih revirjev. Take delavske mladine smo veseli.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Prevalje. »Naša moč« je že silno radovedna, kaj je pri vas novega. Ali nimate organiziranega dopisniškega krožka, ki bi skrbel za redno dopisovanje v »Našo moč«?

Cven pri Ljutomeru. Za to številko niste poslali nobenega dopisa. Zakaj ne?

St. Janž na Dol. Kako širite »Našo moč« med rudarji? Skrbite za dopise!

Javornik—Koroška Bela. Kaj ste že storili, za »Našo moč«? Ne zaostajajte za drugimi!

Železničarje prosimo, da nam oprostijo, ker nismo za danes mogli objaviti več gradiva, ker nismo imeli več prostora.

Loški potok — Češnjica. Poročajte nam tudi vi o razmerah med lesnimi delavci pri vas!

Store. Dopis priobčujemo šele danes, ker ga zadnjič radi pomanjkanja prostora nismo mogli. Oprostite! Dopisujte nam redno, za vsako številko nekaj.

Urednik: Franjo Sušnik.

Izdajatelj: Konzorcij »NAŠE MOČI«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Sami podpirate kapitalizem,

ako vseh svojih potrebščin ne kupujete v I. DELAVSKEM KONSUMNEM DRUŠTVU.

Kjer nimate še podružnice, zbirajte člane, da čimpreje osnujete konsum.